

Jan van den Broek, Bioboerderij 't Schop

“ZEKER ELKE MAAND EEN GROEP STUDENTEN”

“Als biologische boerderij met vleesvee dat voor een groot deel op natuurgrond loopt, doen we al meer dan 20 jaar aan natuurinclusieve landbouw. Op ons bedrijf, ooit door mijn grootouders begonnen als gemengd bedrijf op de zandgrond hier, houden we nu vleesvee, en daarnaast ontvangen we groepen en hebben we een goedlopende boerderijwinkel, waar we naast ons eigen vlees ook producten van biologische boeren uit de regio verkopen. Ik doe dat samen met mijn vrouw Cécile en zoon. Onze zoon Bart is beoogd bedrijfsopvolger en zit in de VOF.”

Biodiversiteit is altijd belangrijk geweest voor ons. Bij de provincie mochten we bijvoorbeeld een plan indienen voor het pachten van 16 hectare natuurgebied. Samen met een collega bioboer hebben we toen het plan ‘Ondernemende natuur’ geschreven, met succes. Nu pachten we deze grond, en HAS-studenten toegepaste biologie zorgen voor het monitoren van de natuurdoelstellingen. Ze inventariseren regelmatig de planten en vogels.

Groepen ontvangen doen we nu ook al vele jaren. Dat zijn gezelligheidsgroepen, zoals families voor een feestje, maar ook vaak bedrijven die hier komen vergaderen. Die kunnen bij ons koken met groenten uit onze eigen moestuin, lekker eten, en ik vertel dan ook meteen ons verhaal. 'Edutainment' noem ik dat, en zo laat ik zien dat je als burger ook je verantwoordelijkheid kunt nemen.

Meeste studenten heel geïnteresseerd

Maar we ontvangen ook heel veel klassen en groepen studenten. Van Basisonderwijs tot Universiteit, een lokale basisschool die elke week komt meehelpen, HAS-klassen, Fontysgroepen, elke maand komt er wel een groep. Het is mooi om te zien dat de studenten een ontwikkeling hebben doorgemaakt. Als je 30 jaar geleden op de agrarische opleiding zei dat je interesse had in biologisch, dan werd je uitgelachen. Ook toen wij rond de eeuwwisseling biologisch werden, werden we door veel boeren in de buurt met de nek aangekeken. Wat dat betreft is er wel wat veranderd, nu zijn de meesten heel geïnteresseerd in wat wij doen.

Een paar projectjes is niet genoeg

Ik moet wel zeggen dat de manier waarop wij werken niet voor iedereen is weggelegd. Groepen ontvangen en een winkel runnen moet je wel liggen. En voor natuurinclusieve landbouw moet er een meerwaarde komen voor de boer. Als die niet 100% uit de markt kan komen, zal de maatschappij het moeten ondersteunen. Het zou mooi zijn als het GLB daar een rol in speelt, maar de traditionele lobby is zo sterk, ik weet niet of dat gaat lukken. En een paar projectjes natuurinclusieve landbouw is echt niet genoeg.

Twee uithoeken

Ik ben een beetje bang dat de landbouw zich naar twee uithoeken beweegt: aan de ene kant een groep kleinschalige, natuurvriendelijke boeren, en aan de andere kant een groep hele grote bedrijven die alles zo efficiënt mogelijk doen. Ik zie dat al hier op de zandgrond. De varkensboeren stoppen, en de boomkwekers en lelietelers kopen de grond op. Met hun hoge marges kunnen ze hoge prijzen bieden voor de grond. Ook in de melkveehouderij blijven bijna alleen de hele groten over, bij wie geen koe meer buiten loopt. Bij die bedrijven hoef je niet aan te komen met natuurinclusieve landbouw.

Taak voor het onderwijs

Er ligt dus zeker een taak voor het onderwijs. Jonge boeren kunnen nog geen mus van een kauw onderscheiden. Een wethouder hier zei ooit: 'Er is geen boom die blijft staan als de boer het niet wil.' Hij had gelijk. Dus we moeten zorgen dat die boer die boom wel graag wil! Er blijven altijd boeren die een kale maisakker en een strakke stal het allermooist vinden. Maar er is zeker een groeiende groep die warm te maken is voor de natuur. In de groepen studenten die hier komen worden ze niet meer uitgelachen als ze interesse tonen in wat wij doen. Dus er is nog hoop!"